

Usnesení Nejvyššího soudu ČSR ze dne 25.09.1989, sp. zn. 7 Tz 17/89, ECLI:CZ:NS:1989:7.TZ.17.1989.1

Číslo: 17/1991

Právní věta: Důvodem neuložení trestu zákazu činnosti u trestného činu opilství podle § 201 tr. zák. může být skutečnost, že obviněný jednal za okolností blížících se podmínkách krajní nouze ve smyslu § 14 tr. zák.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 25.09.1989

Spisová značka: 7 Tz 17/89

Číslo rozhodnutí: 17

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Opilství, Zákaz činnosti

Předpisy: 140/1961 Sb. § 14

§ 201

§ 49

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud ČSR zamítl podle § 268 odst. 1 tr. ř. stížnost pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti ČSR.

Z odůvodnění:

Rozsudkem okresního soudu v Karviné ze dne 27. února 1989 sp. zn. 6 T 37/89 byl obviněný J. T. uznán vinným trestným činem opilství podle § 201 tr. zák., kterého se podle rozsudku dopustil tím, že dne 29. 12. 1988 přibližně v 02.05 hodin v ulici Na kopci v Karviné řídil po předchozím požití alkoholických nápojů automobil zn. Škoda 120, SPZ KIE 18-43, přičemž v této době jeho krev obsahovala nejméně 1,54 g/kg alkoholu.

Za to mu byl podle § 201 tr. zák. za použití § 43 odst. 1 a § 44 odst. 1, 3 tr. zák. uložen trest nápravného opatření v trvání tří měsíců se stanovením srážek 10 % z odměny za práci ve prospěch státu. Rozsudek nabyl právní moci dnem vyhlášení.

Proti tomuto rozsudku podal ve lhůtě uvedené v § 272 tr. ř. ministr spravedlnosti ČSR v neprospěch obviněného stížnost pro porušení zákona. Namítl v ní, že uložený trest jak druhem, tak i výměrou neodpovídá stupni společenské nebezpečnosti jednání obviněného (§ 31 odst. 1 tr. zák.) a je ve

zřejmém rozporu s účelem trestu, jak je uvedeno v ustanovení § 23 odst. 1 tr. zák. Vytyká okresnímu soudu, že přecenil polehčující okolnosti (kladné hodnocení osoby obviněného i uskutečnění jízdy za účelem odvozu nemocné dcery k lékařskému ošetření na úkor toho, že obviněný velmi závažným a hrubým způsobem porušil povinnosti řidiče. V této souvislosti poukazuje především na skutečnost, že onemocnění dcery obviněného nebylo natolik akutní, aby hrozilo nebezpečí z prodlení, a z provedeního dokazování je nepochybné, že obviněný měl možnost telefonicky přivolat lékařskou pohotovostní službu. K tomu mělo být, podle stížnosti pro porušení zákona, ještě doplněno provedené dokazování výsledkem lékařky stanice první pomoci MUDr. K. k otázce, zda byla lékařská pohotovostní služba schopna zajistit převoz nemocné nebo návštěvu lékaře v bytě. Za této situace je podle názoru ministra spravedlnosti ČSR uložený trest příliš mírný a především nevystihuje všechny okolnosti případu, neboť nebyl uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel, který byl vzhledem k charakteru trestné činnosti namístě.

Proto v závěru stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti ČSR navrhuje, aby Nejvyšší soud ČSR podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným rozsudkem byl porušen zákon ve výroku o trestu v ustanoveních § 2 odst. 5 tr. ř. a § 23 odst. 1 a § 31 odst. 1 tr. zák. ve prospěch obviněného, aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. tento rozsudek ve výroku o trestu zrušil a aby dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud ČSR přezkoumal napadené rozhodnutí v rozsahu ustanovení § 267 odst. 1 tr. ř., přezkoumal též správnost řízení jež mu předcházelo, a shledal, že zákon nebyl porušen.

V řízení, které předcházelo napadenému rozsudku, byla dodržena všechna příslušná ustanovení trestního řádu. Skutková zjištění okresního soudu jsou správná a mají oporu v důkazech provedených v přípravném řízení a v hlavním líčení před soudem. Na jejich podkladě soud správně zjistil, že obviněný dne 29. 12. 1988 v nočních hodinách řídil po předchozím požití alkoholických nápojů v Karviné osobní automobil, přičemž v době jízdy měl v krvi nejméně 1,54 g/kg alkoholu. Obviněný namítal, že jednal v krajní nouzi ve smyslu § 14 tr. zák., neboť vozidlo řídil proto, aby odvrátil nebezpečí, které hrozilo jeho dceři. Dcera obviněného L. N., v noci z 28. na 29. 12. 1988 byla postižena bolestmi spojenými s křečemi a obviněný v domnění, že jde o ohrožení jejího života, se rozhodl odvézt ji do nemocnice. I když se okresní soud touto námitkou J. T. v odůvodnění rozsudku nezabýval, nepochybil, pokud jej uznal vinným trestným činem opilství podle § 201 tr. zák. Zákonné podmínky jednání v krajní nouzi podle § 14 tr. zák., při jejichž existenci chybí protiprávnost i nebezpečnost činu pro společnost, v posuzované věci nebyly splněny. Použití ustanovení § 14 tr. zák. mimo jiné předpokládá, že nebezpečí, které hrozí zájmům chráněným trestním zákonem, nelze za daných okolností odvrátit jinak. V případě obviněného však bylo prokázáno, že pomoc dceři bylo možno zajistit telefonickým přivoláním lékařské pomoci, zejména když jeden ze sousedů obviněného K. Ch., kterého obviněný bezvýsledně žádal o odvoz dcery do nemocnice, měl telefon a byl ochoten jej použít v případě, že by ho obviněný o přivolání lékařské pomoci požádal. Podmínky krajní nouze podle § 14 tr. zák. tedy nebyly splněny a výrok o vině v rozsudku okresního soudu je v souladu se zákonem.

Okresní soud obviněnému uložil trest nápravného opatření. Uložení tohoto trestu v trvání tří měsíců s desetiprocentními srážkami z odměny za práci ve prospěch státu je v souladu s ustanovením § 43 odst. 1 tr. zák., podle něhož jej lze uložit v případě, že trestní zákon ve zvláštní části uložení trestu nápravného opatření dovoluje a jestliže vzhledem k osobě pachatele a možnosti jeho nápravy uložení trestu odnětí svobody k dosažení účelu trestu není třeba. § 201 tr. zák. dovoluje uložení trestu nápravného opatření a rovněž osoba obviněného, který dosud nebyl trestán a je příznivě hodnocen v místě bydliště i na pracovišti, uložení uvedeného trestu nevyklučovala.

K posouzení toho, zda z hlediska účelu trestu uvedeného v ustanovení § 23 odst. 1 tr. zák. postačovalo uložení samostatného trestu nápravného opatření, či zda k dosažení tohoto účelu bylo

třeba uložit i trest zákazu činnosti, spočívající v zákazu řízení motorových vozidel, je nutno mít na paměti, že řízení motorového vozidla pod vlivem alkoholu se považuje za hrubé porušení pravidel silničního provozu. Řidičům motorových vozidel, kteří řídí pod vlivem alkoholu, je také zpravidla třeba ukládat trest zákazu řízení motorových vozidel. Neuložení tohoto trestu v takových případech může být jen výjimkou, odůvodněnou mimořádnými okolnostmi případu a u takového pachatele, který se jako řidič motorového vozidla ještě nedostal do rozporu se zákonem (srov. č. 42/1978 sb. rozh. tr.). Nelze tedy paušálně u každého řidiče, který řídil pod vlivem alkoholu, požadovat uložení trestu zákazu činnosti, ale je třeba zkoumat, zda k řízení motorového vozidla nedošlo za mimořádných okolností a řidičem, který se po dostatečně dlouhou dobu nedostal do rozporu se zákonem.

Při úvaze o trestu okresní soud vycházel z kladného hodnocení osoby obviněného v místě bydliště a na pracovišti, vzal v úvahu jeho doznání a dosavadní beztrestnost. Přihlédl i k výjimečné situaci, za které obviněný jízdu realizoval, i když se v rozsudku se všemi okolnostmi případu dostatečně nevypořádal.

Obviněný není osobou, která by ve větší míře požívala alkoholické nápoje. Dne 28. 12. 1988 v odpoledních hodinách vypil dvě dvanáctistupňová piva a asi jeden decilitr destilátu „Meruňka“. Nepočítal s tím, že by měl ještě řídit svůj osobní automobil. Jeho dcera si v této době na žádné bolesti nestěžovala. Kolem 21.00 hod. šel obviněný spát a ve 23.30 hod. ho dcera vzbudila proto, že měla velké bolesti břicha, a žádala ho, aby ji odvezl do nemocnice. Obviněný si byl vědom, že požil alkohol, a proto se nejprve snažil zajistit odvoz dcery jinak. Pokoušel se přivolat lékařskou pomoc z veřejného telefonního automatu, to se mu však nepodařilo. Požádal dva sousedy, mimo jiné K. Ch., aby převoz do nemocnice zajistili. Byl však odmítnut proto, že tito svědkové požili rovněž v nedávné době alkohol. Manželka obviněného byla stavem dcery zneklidněna a obviněný se rozhodl odvést dceru sám. Subjektivně se necítil pod větším vlivem alkoholu a kolem 02.00 hod. dne 29. 12. 1988, tedy v pozdní noční době snížené frekvence řídil automobil ulicí Na kopci v Karviné. Po ujetí zcela krátké vzdálenosti, podle údajů obviněného asi 50 m, byl stavěn hlídkou VB.

Provedenými důkazy bylo prokázáno, že u L. N. šlo o onemocnění žlučníku. Z výsledku MUDr. K. také vyplývá, že se nejednalo o stav ohrožující život, ani o stav vážný a že podobné případy se řeší i na zavolání lékařské služby návštěvou lékaře v bytě. To ovšem nevylučuje, že obviněný jako laik mohl být subjektivně přesvědčen o vážném zdravotním stavu své dcery, který vyžaduje rychlý převoz k lékařskému ošetření, jak také z jeho výpovědi vyplývá.

Z toho lze dovodit, že ve srovnání s jinými obvykle se vyskytujícími případy trestných činů opilství jde o případ mimořádný. Jeho mimořádnost byla v tom, že obviněný se k trestnému činu rozhodl z podnětu svých nejbližších příbuzných v situaci, kdy byl subjektivně přesvědčen o možném vážném zdravotním ohrožení své dcery. Obviněný nevyčerpal všechny možnosti proto, aby pomoc dceři zajistil jiným nezávadným způsobem. Nelze ovšem přehlédnout, že jednal v pozdních nočních hodinách, kdy zajištění pomoci bylo podstatně obtížnější. Přesto projevil širokou iniciativu směřující k tomu, aby sám nemusel porušit zákon. I to svědčí o vyšší míře odpovědnosti obviněného, než je běžné u většiny pachatelů trestných činů tohoto druhu. Navíc možnost, že z jeho nezákonného jednání vznikne škodlivý následek, byla nižší, neboť vůz řídil v nočních hodinách sníženého provozu a dále proto, že mu v další jízdě bylo zabráněno po ujetí zcela krátkého úseku.

Obviněný dosud trestán nebyl. Jeho pracovní morálka je dobrá a v místě bydliště požívá velmi dobré pověsti. Držitelem řidičského oprávnění je téměř deset let. V evidenční kartě řidiče neměl do doby spáchání činu žádný záznam, a jak si Nejvyšší soud ČSR ověřil postupem podle § 276 tr. ř., nedopustil se dopravního přestupku ani do doby rozhodování Nejvyššího soudu ČSR. Obviněný se tedy dosud nedostal do rozporu se zákonem a i jako řidič se projevoval dlouhou dobu vždy disciplinovaně. Spáchání trestného činu je mimořádným vybočením z jeho dosud řádného způsobu

života a je možno se oprávněně domnívat, že v budoucnu se obdobného jednání nedopustí.

Po všestranném zhodnocení těchto hledisek lze tedy uzavřít, že k dosažení účelu trestu není nezbytně třeba uložení trestu zákazu činnosti záležejícího v zákazu řízení motorových vozidel, a že trest, který byl obviněnému okresním soudem v Karviné uložen, není ve zřejmém nepoměru ke stupni nebezpečnosti jeho činu pro společnost a není ani ve zřejmém rozporu s účelem trestu - (§ 266 odst. 2 tr. ř.). Nejvyšší soud ČR proto podle § 268 odst. 1 tr. ř. stížnost pro porušení zákona zamítl.

Zbývá dodat, že Nejvyšší soud ČR nepovažoval za potřebné ani doplnění dokazování v rozsahu navrhaném ve stížnosti pro porušení zákona. Okolnosti, které požaduje stížnost pro porušení zákona osvětlit, vyplývají z výslechu MUDr. K. a další dokazování těchto, příp. jiných skutečností, pro správné posouzení věci není nutné.